

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2025

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:.....

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΕΛ., ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚ., ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓ.,
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓ., ΜΠΑΛΑΣΗ ΚΩΝ., ΤΣΙΡΩΝΗ ΙΡΙΔΑ

(ΝΑ ΚΥΚΛΩΘΕΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ)

(ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΙΤΡΕΠΤΗΣ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗΣ ΣΕ 1 ΩΡΑ ΚΑΙ 30 ΛΕΠΤΑ)

Κείμενο 1

Η Ελληνική και πάλι στο προσκήνιο

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο του επίτιμου καθηγητή Γλωσσολογίας Γιώργου Μπαμπινιώτη, δημοσιευμένο στην εφημερίδα «Το Βήμα», στις 30.12.2012 (διασκευή).

Η υποχώρηση των ελληνικών σπουδών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού, ιδίως της Ευρώπης, οφείλεται κατά κύριο λόγο στον εξοβελισμό¹ των ανθρωπιστικών γραμμάτων από το πρόγραμμα των μαθημάτων του σχολείου (Γυμνασίου – Λυκείου).

Από τον εξοβελισμό αυτόν ωφελούνται νέα γνωστικά αντικείμενα (η πληροφορική, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, οι βιολογικές επιστήμες, πολλές ξένες γλώσσες, διάφορες πρακτικές γνώσεις κ.ά.). [...]

Αν υπάρξουν ανάγκες διδασκαλίας της Ελληνικής (της αρχαίας, κυρίως, αλλά και της νέας), θα τονωθούν και θα ξαναζωντανέψουν οι ελληνικές σπουδές στα πανεπιστήμια. Πηγή συγκρατημένης αισιοδοξίας είναι το γεγονός ότι η παγκόσμια κρίση που μαστιάζει τον κόσμο σήμερα οδηγεί σε αναζητήσεις που ξαναφέρνουν στο προσκήνιο τον άνθρωπο, την ανθρωπιά και έναν νέο ανθρωπισμό μέσα από τις διαψεύσεις ουτοπικών² προσδοκιών, τις απογοητεύσεις μιας μαζικής στροφής στον καταναλωτισμό, την ψεύτικη οικονομική ευφορία³ των πιστωτικών καρτών και, κυρίως, την απάρνηση καθιερωμένων αξιών που φώτιζαν τον δρόμο τους.

Γενικότερα, το κεφάλαιο της χώρας μας που λέγεται «ελληνική γλώσσα» δεν το έχουμε αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε εντός και εκτός Ελλάδος. Μέσα στη χώρα μας ως αξία που συνδέεται άμεσα με τον πολιτισμό, την ιστορία, τη νοοτροπία, την ίδια την ταυτότητά μας και, πάνω απ' όλα, με μια ποιότητα σκέψης που αναγκαστικά

περνάει μέσα από τη γλώσσα. Και φυσικά, με μια ποιότητα παιδείας, η οποία στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη γλώσσα. **Έξω από τη χώρα μας πάλι δεν έχουμε προβάλει την ελληνική γλώσσα με σωστό και ουσιαστικό τρόπο,** όχι με μεγαλοστομίες και αλαζονεία. Για παράδειγμα, δεν έχουμε καταδείξει τι προσφέρει η γνώση της Ελληνικής στους ομιλητές άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών για μια βαθύτερη κατανόηση της σημασίας απαιτητικών λέξεων της δικής τους γλώσσας, όταν αποτελούν δάνεια από την Ελληνική.

Οι χιλιάδες των δανείων που έχουν ληφθεί από την Ελληνική πρώτα και πάνω απ' όλα συνιστούν έννοιες εκφρασμένες με ελληνικές λέξεις. Και είναι με τέτοιες έννοιες που συγκροτούνται τα νοήματα, με τα οποία λειτουργεί η ανθρώπινη σκέψη. Μεγάλο μέρος του δυτικού ευρωπαϊκού στοχασμού έχει βασιστεί και εκφραστεί με τέτοιες έννοιες-λέξεις. Σε αυτό το σκεπτικό στηρίζεται άλλωστε η απόφαση του υπουργού Παιδείας της Αγγλίας να υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης στην ελληνική γλώσσα μαθητών των σχολείων της Μεγάλης Βρετανίας ήδη από το Δημοτικό. Η διαδικασία πρώιμης επαφής των μικρών μαθητών με απαιτητικές έννοιες-λέξεις, προφανώς από καταλλήλως επιλεγμένα ή συντεταγμένα κείμενα, αναμένεται να διευρύνει τη σκέψη τους και να ασκήσει βαθμηδόν⁴ τη διανοητική τους ικανότητα σε συσχετισμό με έννοιες-λέξεις που υπάρχουν ήδη στη μητρική τους γλώσσα.

- 1 αποβολή, απομάκρυνση, κατάργηση
- 2 μη ρεαλιστικών, εκτός πραγματικότητας
- 3 συναίσθημα ή κατάσταση ψυχικής ευεξίας και αισιοδοξίας
- 4 σταδιακά

Κείμενο 2

Πριμαρόλια (απόσπασμα)

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Αθηνάς Κακούρη «Πριμαρόλια», Αθήνα, Εστία, 1998. Η συγγραφέας με τα «Πριμαρόλια» δίνει ένα ξεχωριστό ταξίδι στην Πάτρα μιας άλλης εποχής και οδηγεί στο χθες παραθέτοντας όλα εκείνα τα στοιχεία που καθόρισαν την ιστορική πορεία της πόλης και διαμόρφωσαν την καθημερινότητά της.

[...] Ο Διονύσης την κοίταξε κουνώντας δυο τρεις φορές το κεφάλι. Δεν ήξερε πολλά πράγματα για τη νύφη του και θα ήταν χάσιμο χρόνου να προσπαθήσει τώρα να αναλύσει γιατί έδειχνε αυτές τις τάσεις να ξεπέσει από τη σειρά της. Οι κυρίες δεν πιάνουν δουλειά - κι όσες πιάνουν δουλειά δεν είναι κυρίες. Περίεργο πώς δεν το καταλάβαινε η Μαριόγγα. Ο σκοπός όμως δεν ήταν τι χωρούσε στο νου αυτής της γυναίκας, παρά τι έπρεπε να γίνει.

«Στη ζωή, Μαριόγγα, δεν κάνουμε αυτό που θέλουμε» τη δασκάλεψε. «Κάνουμε αυτό που πρέπει και που είναι καθήκον μας. Ποιο είναι το πρώτο καθήκον το δικό σου; Είναι το καθήκον προς την κόρη σου - σύμφωνα; Είσαι πρώτα μητέρα και μετά...»

«Γιατί ανακατεύεις την Όλγα!» διαμαρτυρήθηκε η Μαριόγγα με απροσδόκητο θάρρος. «Δε θα βάλω την Όλγα στη δουλειά -ω! βεβαίως, κεντά εξαίρετα, είναι χρυσό το χεράκι της Όλγας μου – αλλά, αν φαντάστηκες πως θα την έβαζα εγώ ποτέ να δουλέψει, είσαι... είσαι...»

Με μια χειρονομία ο Διονύσης τα έσβησε όλα αυτά.

«Ποιο είναι το μέλλον της κόρης σου, Μαριόγγα, αν μεγαλώσει σε μια πόλη ως “η κόρη της κεντήστρας”;»

Και παρακολουθώντας στα μάτια της Μαριόγγας το ξάφνιασμα και την ανησυχία, συνέχισε.

«Α! Δεν το είχες σκεφτεί αυτό! Την υποβιβάζεις, Μαριόγγα! Από την καλή κοινωνική της θέση την ρίχνεις σε χαμηλότερη. Με ποιον θα σχετίζεται εκεί; Με άλλους μικροτεχνίτες, όπως θέλεις να γίνεις εσύ η ίδια, με το γιο της πλύστρας, τον αδελφό του μπογιατζή, τον μπακάλη, το συσκευαστή της σταφίδας, μ’ αυτούς θα πρέπει να σχετίζεται και έναν απ’ αυτούς να παντρευτεί. Αυτό θέλεις; Ή νομίζεις πως μπορείς εσύ να γίνεις κεντήστρα και να τρέχεις από πόρτα σε πόρτα με το εργόχειρό σου, ενώ η κόρη σου θα κάθεται μέσα και θα πίνει τσάι με την οικοδέσποινα πάνω στο τραπεζομάντιλο που ξεστραβώθηκες εσύ να φτιάξεις;»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 λέξεις να εκθέσεις την πρόταση που διατυπώνει ο Γ. Μπαμπινιώτης, προκειμένου να αξιοποιηθεί η ελληνική γλώσσα εκτός συνόρων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ 3ης και 4ης παραγράφου του κειμένου 1 (μονάδες 5); Να περιγράψεις με συντομία τη νοηματική τους σύνδεση (μονάδες 5).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Έξω από τη χώρα μας πάλι δεν έχουμε προβάλει την ελληνική γλώσσα με σωστό και ουσιαστικό τρόπο» (3^η παράγραφος, Κείμενο 1). Να αιτιολογήσεις την επιλογή της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα. (μονάδες 5) Να μετατρέψεις την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. (μονάδες 5) και να περιγράψεις με συντομία τη διαφοροποίηση που δημιουργείται στην πρόσληψη του νοήματος(δηλαδή τη λειτουργία της παθητικής σύνταξης) (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Να υποθέσεις ότι το Κείμενο 1 το διαβάσατε στην τάξη και σου προκάλεσε εντύπωση η άποψη του συγγραφέα ότι «το κεφάλαιο που λέγεται «ελληνική γλώσσα» δεν το έχουμε αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε εντός και εκτός Ελλάδος. Μέσα στη χώρα μας ως αξία που συνδέεται άμεσα με τον πολιτισμό, την ιστορία, τη νοστορπία, την ίδια την ταυτότητά μας και, πάνω απ' όλα, με μια ποιότητα σκέψης που αναγκαστικά περνάει μέσα από τη γλώσσα.» . Αποφασίζεις να συντάξεις ένα κείμενο 300-350 λέξεων στο διαδικτυακό ιστολόγιο του σχολείου σου, στο οποίο να εκθέσεις την άποψή σου για τη σημασία της γλώσσας για τον σύγχρονο Έλληνα.(πρόλογος/ένα ζητούμενο για το κύριο θέμα με τρεις παραγράφους/επίλογος).

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Α) Ποιοι είναι οι ήρωες του κειμένου 2 και ποιες οι συγγενικές σχέσεις που τους συνδέουν (μονάδες 6); Να δώσετε δυο χαρακτηρισμούς για τον κεντρικό ήρωα, τον Διονύση, αιτιολογώντας την επιλογή σας (μονάδες 4)

Β) Να βρείτε δυο μεταφορές στο κείμενο 2 (μονάδες 6) και να εξηγήσετε την λειτουργία τους (μονάδες 4).

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες κοινωνικές αντιλήψεις (να βρείτε δυο αντιλήψεις) που ίσχυαν σε παλαιότερη εποχή διατυπώνονται στο Κείμενο 2, όπως προκύπτει από την ανάγνωσή του (μονάδες 10); Να εντοπίσετε τα αντίστοιχα χωρία στο κείμενο που τις αναδεικνύουν (μονάδες 5). Η ερμηνεία σου να εκτείνεται σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ